Сшиток 41

Ціна 15ц. 10 за $1.25

ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ

— Поможіть! Ратуйте! Ворог настигає! — просила Ільона й рукою вказала звідки Ібрагим мав вийти.

нями скакав по сходах на долину, стараючись добити ся до виходу.

Але в трівозї забув про те, що до середини дістав ся не головним входом а задним, призначеним для слуг.

Перебіг сїньми в напрямі головних сходів а дістав-шись туди, живо збіг на долину. Ось ще троха й буде вільний.

З гори доходили до нього ґолосні накликування й трівожні запити тих всїх, що ще не знали, що весь той гамір означав.

Нараз — що се?

Якийсь дикий крик!

Граф перебіг передсїнок та вже вхопив за клямку головних дверий, щоб їх втворити. І тут серце на хвилю перестало йому бити. Застав двері замкнені на ключ.

Тепер доперва побачив свій блуд. — Однак не стратив рівноваги. Нї хвилї довше не надумуючись завернув та пігнав тою самою дорогою, якою прибув, а іменно: сходами в гору і знова сїньми.

Думав, що матиме ще досить часу дістати ся до других сходів та вдасть ся йому уйти перед тими, що може схотять його ловити.

На горі спинив ся на хвилю.

Студений, краплистий піт трівоги виступив йому на чоло та заблистїв на блїдих висках. Серце товкло ся напрасно, в горлї дух запирало.

З напруженем наслухував звідки голоси його доходили.

Були тихші, щораз тихші. Так бодай видалось йому. Колиб так тепер...

Там, з другої сторони сїний, були бічні сходи — за кілька хвилин міг бути вже при них! Потім — збіжить вдолину — сховається в парку — тодї вже безпечний!

Раз ще наставив ухо, немов бажаючи впевнитись — відтак пігнав прямо в долину.

Там, із долини, всміхала ся до нього воля!...

Але... зараз перед самими сходами в бік вели вузкі сїни, що виходили до бічного крила палати. Про се втїкаючий не подумав а тим самим перечислив ся.

Якраз туди добігав, ще з десять кроків було до сходів, коли нараз побачив двох слугів, що із тих бічних сїний до нього наближались.

Рівночасно й вони спостерегли чужого мущину, що біг скоро в напрямі сходів.

— Ось він, ось він! Живо, на поміч! — рівночасно вихопилось наче із одних уст та грімким відгомоном пронесло ся скрізь по замку.

Крик сей живо доніс ся й до осталої прислуги, що збігла ся на місце небезпеки.

Оба льокаї пігнали за втікаючим, не вижидаючи наспіваючих їм в допомогу товаришів.

Із далеких сіний пронїс ся знова крик: Живо! Спішіть!

Ще два степені і Солмсберґ опинив ся на долині!

Ось ще троха а був при дверах, які попереду лишив отвором — значить, мусїло йому тепер повести ся!

— Злодії! Рабівники! На поміч! — з ріжних сторін йшли оклики за Солмсберґом.

Із його уст поніс ся хрипкий, дикий сміх! Нехай собі кричать тепер, кілько забажають — а він таки мусить втїкнути!

Вже сягнув рукою до дверий, що лиш легенько були приперті й хотів вхопити за клямку — коли із зовні втворились.

В них станув один із старших слуг, що тепер увійшов в сїни.

Солмсберґ з трівогою взад подався. Слуга же, на вид чужого чоловіка, спинив ся, а пізнавши ґрафа, в одну мить зрозумів цїле положене.

— Таки зловив я тебе! — кликнув. — Пожди, пожди но, мій пане! Вже дамо собі з тобою раду!

Се сказавши, прискочив до ґрафа.

Хоч як коротко надумував ся, а однак се вистарчило, шоб решта прислуги наспіла. Були вже зараз за ним — коли то Солмсберґ очутивсь із страху та живо в бік відскочив.

В слїдуючу хвилину спустив свою руку — кругом рознїс ся проймаючий крик — та він, мов тінь яка, дверми вибіг на подвіре...

Коли збігли ся слуги, застали старого свойого товариша в калюжі крови. В грудях мав слубоку рану, пробиту ножем або кинджалом.

Убійник пропав без слїду.

РОЗДІЛ CXXII.

НЕЩАСНА РОЗМОВА.

Коли доктор Бравер вийшов із заведеня для божевільних, сейчас пішов до Еви.

Молода дівчина вижидала його повороту в горячковому несупокою.

Коли вже із далеку заглянула його, живо вибігла напроти та привитала його при вході.

— Бачився із ним! — радісно кликнув лїкар, звитавшись із ньою. — Приношу вам сердечні поздоровленя від нього!

З великої радости Ева аж заридала.

Зворушена вхопила лїкаря за руку й горячо стала йому дякувати за його труд. Вимогла, що мусів їй розповісти слово за словом цїлу розмову із Ериком.

Ева прислухувалась із незвичайною увагою, прямо дух в собі запираючи, а тяжкі сльози спливали в низ по личку.

Коли він скінчив, сердечно стиснула його праву руку й промовила:

— Нехай вас Бог благословить за ту потїху, якої я від вас зазнала!

Нова якась над'я вступила в молодого лїкаря, від часу розмови із Ериком, коли то він мав нагоду заглянути у нього за ухом знак, а сим впевнив ся, що він дїйсно є молодим князем Нелїдовим.

Найгорячійшим його бажанєм було допомогти бідному, нещасному князеви та його судженій. Тож не щадив ні праці ні старань, щоб роздобути потрібних доказів, а Ева як також Єлена допомагали йому в тих змаганях, скілько їм сил ставало.

Кожда із них робила, що лиш тільки могла.

Молода княжна майже кождої днини, в означений час, приходила до Еви та стрічалась там із молодим лїкарем.

Разом придумували над способами якби то вирвати Ерика із дому божевільних.

Коли Єлена вертала домів, якось так складалось, що лїкар її відводив. Було се зовсїм природне, але нагода ся для молодого чоловіка була вельми небезпечною. В серцю його пробудила ся та розгоріла глубока та горяча любов до молодої княжни, дочки та наслїдниці великого княжого майна.

Чи Єлена відчувала що діялось в його серцю? Чи ту сильну, глубоку любов його тим самим відплачувала?

Своїм поведенєм нїчого не зраджувала, вміла знаменито панувати над собою, що було вчасти прикметою її характеру, почасти же вислїдом коли не виховання то житєвого досвіду.

Так вона з нїчим не зраджувала ся, але коли була самою, тоді являв ся перед нею образ молодого чоловіка так ясно та промінисто в її душі, що сама себе мимохіть питала:

— Чи я заслугую на так велике щастє?

Доктор Бравер невгомонно працював в користь князя Ерика, а охота до тої праці щораз то ще змагалась.

Найперше старав ся дечого дізнати в палаті мнимого князя Ось він винаймив собі мешканє поблизько палати й почав наближати ся до слуг та з'єднувати собі їхнє довірє. Поміж слугами вдавав маляря й дістав позволенє у завідателя відмалювати замок й поблизьку околицю.

Старий завідатель радо пристав на се й часто підчас роботи приступав до нього. Так само робили й другі слуги а се давало йому нагоду навязувати розмову то з одним то з другим льокаєм. Дїйсно, годі було знайти лїпшу нагоду, щоб дізнати ся дечого від людий, як се. Так, невдовзї дізнав ся, що князь, сейчас після повороту із заграниці, відправив всю прислугу, що від непамятних часів служила на замку а приняв зовсїм нову.

Тепер Бравер взяв ся відшукувати давних слуг, однак се не так легко пішло. Всї його допити оставали без добрих вислїдів — не вдало ся нїкого віднайти.

Одної днини, коли лїкар сидїв на взгірю, занятий начеркуваєм малюнку, приступив до нього огородник й почав розмавляти.

Молодий лїкар почастував його цигареткою а сим велыми з'єднав собі його Той почав свобідно базїкати та від нього дізнав ся Бравер деяких велыми важних подробиць.

Між иншим згадав також, що стара мамка молодого князя Ерика мешкає в маленькому сільци, лиш кілька миль від замку. Вона віддалась туди а по смерти свойого чоловіка остала вже із старшим сином та вдвійку своїм хазяйством завідували.

Була се для молодого лїкаря незвичайно цінна вістка. Радїючи вийшов із княжого парку й тої самої днини поспішив до сусїднього села старої мамки шукати.

Після довшого шукання та випитуваня дїйсно вдало ся віднайти мамку, що здалеку від світа, серед тяжкої праці старости доживала.

Старенька бабуся чимало счудувалась, такого достойного гостя в своїй хатині побачивши. Прямо не могла догадати ся причини тих відвідин, але він живо се пояснив.

Вступаючи в хатину, сейчас спитав чи вона була мамкою молодого князя.

Стара жінка притакнула живо а в її очах заграло якесь світло — вона той час добре собі пригадувала. Стала велыми говірка, коли молодий лїкар звернув розмову на молодого князя Ерика, й почала розказувати ріжні пригоди із його дитячих лїт.

Про се вона знала много розповідати, так много, що лїкареви стало аж за богато. Його терпеливість перейшла не яку будь пробу!

Місцями однак балачка старої мамки була цїкавою, а що важнїйше, дуже пожиточною. Ось, напримір, коли почала згадувати про той знак за лївим ухом князя, лїкар став дуже вважливо прислухуватись. Із дальшого оповіданя старої затямив собі ще се, що князь мав жовту пляму на правій сторонї плечий.

Се могло мати величезну вартість в розпізнаню правдивого князя а відкритю замозванця.

Розмова лїкаря із старою мамкою трівала більш чим годину. Розповів їй, що пізнав князя в часі його присутности в Англїї й щиро полюбив його. Тепер, приїхавши

сюди, прийшов її відвідати та передати їй поздоровлення від Ерика.

Старенькій з радости аж сльози закрутили ся в очах та по зморщках поплили в низ. Вона не знала про се, що появив ся якийсь другий, що його імя та княжу гідність присвоїв собі.

Пращаючи доктора Бравера вона йому щиро дякувала за відвідини та просила передати сердечні поздоровленя князеви Ерикови, котрого на руках своїх вибавила та власним молоком вигодувала.

Радїючи пішов доктор Бравер до Еви, щоб поділитись з ньою виспідом нинїшних пошукувань.

Молода дівчина приймила його радісно а коли ще розповів їй про відвідини старої мамки, її оченята блиснули живо промінями надії.

— Віднайденє сеї жінки може нам стати у великій пригоді! — нарештї відозвав ся поважно лїкар. — Передовсім тепер мушу знова виїхати до закладу й там переконати ся чи дійсно жовтий знак є ще у князя на плечах. Коли дійсно так є, то маємо ще один доказ більше!

Задумав ся на хвилю і сказав:

— Я-б хотїв ще із княжною поговорити! Чи не знаєте, панї, чому її вчера не було?

Ева спустила в низ очі наче-б чим зажурилась.

— Дійсно не знаю! — нарештї сумно відповіла. — Ду же мене се безпокоїть, що вона не прийшла. Може, хорони Господи, захоріла?

— Захоріла? Чи справдї маєте причину так думати? — спитав. — Можеб найлїпше було, пійти прямо до ньої й дізнати ся яка причина тої здержливости?

Порушений тою думкою, не надумував ся довго а рішучо вибрав ся в дорогу в напрямі палати старого князя Нелїдова.

Коли дійшов до воріт та спитав придверного про княжну, запримітив, що той надумувавсь троха й очі спустив до землї. По хвилї нерішучо відповів:

— Не знаю, чи княжна зможуть сьогодня приймити вас, мій пане, бо князь-батько хорий, лежить в ліжку, а княжна Єлена нї на хвилю від ліжка не відступає!

Грудь лїкаря з полекшою підняла ся.

—Славити Бога, що се нїщо иншого! — подумав. Заспокоїв ся тим, що знав причину непоказуваня ся княжни та що їй самій нїщо не загрожує.

Надумавшись, що робити, подав дверникови візитну карточку і сказав:

— Прошу, подайте княжнї ту карточку, може рішить ся приняти мене хоч на пару хвилин!

І дїйсно, не помилив ся. Незабаром вернув послугач і попросив лїкаря до сальону молодої княжни. В кілька хвилин пізнїйше сама Єлена вбігла туди й сердечно витягнула обі руки йому на зустріч. Не було найменшого сумнїву, що вона дуже зрадїла його прибутем.

Коли послугач увійшов із карткою до кімнати, де лежав ходий, застав там Олександра, який тільки що вернув із своєї подорожі та прийшов наречену відвідати.

Перед чутким його ухом не пройшло незамітно оповіщенє послугача. Замітив, що лице його судженої багрянцем покрилось, коли на карточцї імя лїкаря прочитала — а се дало йому много до думаня.

Тимчасом Єлена вийшла, неясно звиняючись.

Коли увійшла до сальону й поздоровила молодого лїкаря а її очі стрінули ся із його поглядом, її лице покрив темний багрянець а цїле її поведенє вказувало нз якусь дивну нїяковість.

— Я так журив ся вами, ласкава княжно, що в дома не міг собі знайти супокою — почав доктор Бравер, очевидно також нїяково себе почуваючи. — Так я подумав, що найлїпше буде, коли самий навідаю ся та спитаю, що вас в дома спиняє. Ева також тим журить ся, що вас і вчера і передвчера у ньої не було! Так я прийшов, щоб рівночасно й її заспокоїти!

Єлена чутливо глянула на нього. На її личку відбила ся дивна мякість, а рука її в його долонї затремтїла.

Бравер доглянув її зворушенє.

— Я сама вже думала, що Ева непокоїть ся тим, що я не приходжу! — звиняючись, нарештї промовила. — А чейже я не могла відійти від ліжка хорого батька! — добавила, немов на своє оправданє. — Се лиш хвилева неміч, однак хорий нетерпеливить ся, коли хоч на хвилину відійду із його кімнати. Так мушу і в день і в ночі бути

при ньому, а про вихід із дому наразі й думати не можу!

Після хвилі мовчанки так дальше говорила:

Я дуже рада булаб бодай яку вістку на своє оправдане переслати, однак не знала кому се припоручити. Із мойого окруженя, ніхто не сміє дізнати ся про се, що я маю яку будь сполуку із Евою!

— Зовсім влучно! Я вже самий про се думав! — притакнув Бравер на знак, що її розуміє. — Задля того я самий сюди прибув. Мушу поділитись із вами дуже важною вісткою; Вдало ся мені віднайти мамку князя Ерика Нелідова!... Щож ви, пані, на се?

Із уст Єлени вихопив ся легкий виклик радости.

Вона сіла у фотель й вказала гостеви місце проти себе.

Обоє сиділи так, що були відвернені плечима до дверий сусідньої кімнати, а крім того так були заняті розмовою, що й не доглянули як відхилила ся занавіса та із поза ньої двох блискучих, цікавих очий за ними слідило.

Недоглянений ними нахаба уважно всьому прислухував ся та із своєї криївки много цікавих та потрібних собі річий із їхньої розмови дізнав ся.

Єлена про все з окрема розпитувала а Бравер мусів їй цілу свою розмову із мамкою князя Ерика переповісти. Вона прислухувалась всьому із очевидним подражненєм. Коли скінчив, похилилась до нього та із щирим бажанєм промовила:

— Давби Бог, щоб ваші з'усиля увінчались добрим успіхом! Вірте мені, що нїхто щирійше не може того бажати, як я! Бачите, присутність мойого нареченого з кождим днем стаєсь більш невиносимою!

Прямо не стає мені слів, щоб висказати яке обриджене відчуваю до нього! Ох, колиб ви бачили як він заховуєть ся! Як забігає коло старого князя! Як підлещуєсь до нього, а рівночасно обманює! Тепер доперва в цілій наготї бачу який се підлий та нїкчемний чоловік із нього! Як же я гидую ним!

Колиб ви були свідком його поведеня, зрозумілиб моє обриджене, та й на самий вид його самі відчулиб відразу до нього!

Бравер знова допитливо глянув на неї, а сей погляд

її знова змішав. Вонаж бо гаразд відчувала, що сей погляд означає!

Молодий лїкар дивував ся, що вона дотепер ще не мала відваги отверто сказати своїому батькови того, що знала про свойого нареченого.

— Тепер, передовсїм, мусимо старати ся, щоб увільнити Ерика із дому божевільних! — знова почала. — Коли він вийде із відтам, то самий нам допоможе у винайденю доказів. Самий він зможе неодно пояснити, що стане нам у великій пригоді.

— Я також так думаю! — поважно притакнув Бравер — Онак із увільненем його не така то лепка справа, як панї думають. Його дуже пильно стережуть! Завтра, найпізнїйше позавтра, знова відвідаю його — може нагодить ся вільна хвиля, щоб йому розповісти про стару мамку!

— Ох, зробіть се, пане докторе! — кликнула врадувана Єлена. — Скажіть йому, прошу, що ми всїма силами старатись мемо, та що нїяка жертва не буде тяжкою для нас, щоб лиш йому допомогти! Бідний чоловік! Представляю собі як йому прикро, що такого принятя зазнав у вітчинї! Передовсїм жаль менї бідної Еви — вонаж його так сильно кохає та обожає!

Спинилась, щоб відітхнути й задумала ся над долею нещасної пари любків.

— О, колиб ви могли збагнути яка я нетерпелива — перебила знова мовчанку — як хотїлаб я цїлу ту справу покінчити, тимбільше, що мій наречений натискає, щоб приспішити вінчанє! Особливо тепер, коли князь захорів, може йому се лепко вдати ся, щоб князя для своїх намірів з'єднати, а сї його стараня можуть менї значно скоротити час, який я-б хотїла використати, щоб увільнити ся із тих ненависних пут. Була се моя одинока надїя, що в сих тяжких часах мене піддержувала та від розпуки хоронила! Що прийшлось би менї зробити, колиб і се ще завело? Не маю відваги навіть думати про се — здаєть ся, я-б того не пережила!

— Прошу, здайте ся на мою поміч! — відповів поважно Бравер і зворушений подав їй руку.—Всї свої сили зберу, щоб ту справу як найскорше покінчити. Може Бог

мені допоможе добути так важні докази проти виновника, що одно наше слово вистане, щоб всї його справи представити у правдивому світлї!

Сказавши се, лїкар зітхнув із очевидною полекшою.

Єлена схвилювалась. Її грудь живо та сильно підималась, а блискучий погляд зраджував внутрішню бурю.

— Ах, колиб я се могла вже побачити! — шепотїла зітхаючи. — Його виду вже довше я не всилї знести! Він се добре знає, та відчуває, як ненавиджу його! — говорила дальше без віддиху — а однак таки накидаєть ся із своїми любощами, та перед моїм батьком вдає розлюбленого нареченого!

Часами здаєть ся менї, що вже довше не зможу себе вязати та прямо в очи кину йому визов „обманець" — а лиш думка про Еву від сього мене спиняє! Задля неї ту жертву приношу!

Занавіса над дверми знова хитнула ся й пара зловіщо лискучих очий із поза неї виглянула. Нахаба не зводив погляду із лиця княжни та її товариша.

Єлена зовсім не знала про се, що її хтось підглядає та підслухує, инакше булаб білыш осторожною.

Бравер встав із крісла. Знав, що довше вже годї йому оставати тут із княжною; обавляв ся, щоб його довга присутність не стала дуже замітною та не стягнула безпотрібного підозріня.

— Надїймо ся, що справа піде як найкрасше! — сказав, сердечно поглядаючи на Єлену та цїлуючи її руку, яку вона йому на прощанє подала. — Думаю, що ви, княжно, переконані про се, що менї лежить на серцю щоб як найскорше добути князя із дому божевільних та привернути його до давних, приналежних йому прав! Здаєть ся менї, що не матиму супокою, доки сього не довершу!

— Колиж можна надїяти ся ваших відвідин у Еви, княжно? — спитав відходячи.

Єлена надумувалась декілька хвилин, потім живо відповіла:

— Вибачайте, завтра не зможу оставити батька та хочби на хвилю заглянути до Еви! Колиб ви мали щось дуже важного менї переказати, то прошу напишіть та пе-

решліть до мене через довіреного післанця а коли зайде конче потреба, ставлю ся на ваш поклик!.

Глянула так сердечно немов прохаючи чого, а потім осторожно добавила:

Для більшої певности прошу не підписувати ся чи то на карточці, чи на листі! Зовсім вистане, коли менї зазначите що зайшло, де й коли схочете зі мною стрінутись! Старатись му прийти в означену пору, та в означене вами місце! Я певна, що стрінусь із деякими перепонами, але їх усуну з дороги. Нема такої небезпеки, на яку я-б радо не рішилась!

Коли молодий лїкар вийшов із кімнати, довший час стояла Єлена при вікнї й глядїла за струнною, шляхотною постатю, доки вона зовсїм із її очий не зникла.

Серце її напрасно товкло ся. Зовсїм ясно пізнавала, що сей чоловік із кождою днином ставав дорожшим її серцю, та що без нього прямо не могла зрозуміти як жити-б могла!

Знала напевно, що він її кохає — що її почуваня тою самою мірою відплачує — а свідомість того додавала їй незнаної дотепер роскоші.

Але куди се мало їх довести? Адже він знав її лиш як княжу дочку — чи не відсахнеть ся від неї, коли дізнаєть ся, що вона вчинила — коли дізнаєть ся про цїлу її минувшину?

— Нї, нї! — стиха шепнула й вся стрепенулась. — Се булоб дурним, колиб я довше хотїла віддаватись тій надії, що він на такий случай хотїв би задержати свою любов для мене! Се булоб божевіллєм, колиб я хотїла замкнути свої очі на се, до чого мусить прийти!

Коли нам нарештї вдасть ся увільнити князя Ерика із тих путів, коли з допомогою Бога вдасть ся позбути також того нахаби, тодї знаю також що маєть ся стати зі мною! Тодї і я мушу пропасти із відси, бо скінчить ся прекрасний мій сон, що через недовгий час менї в головї роїв ся! Тодї і я мушу потерпіти! О, Боже! Навіть думати про се не можу! Що станеть ся зі мною? Що станеть ся!...

Глубоко схвильована вернула нарештї до хорого і

застала свойого нареченого що оповіданями веселих пригод хотів його розвеселити.

Олекса виглядав такий спокійний, немов то зовсім нічого важного не зайшло. Але довго вже не ждав: зараз коли Єлена увійшла, попращав ся з князем й живо пігнав до своєї палати.

В його душі все кипіло й перекидало ся.

— — — — — — — — — —

— — — — — — — — — —

Коли Єлена вийшла із княжої кімнати, щоб стрінути Бравера, Олекса вимавляючись якоюсь дрібничкою, незамітно вийшов назирцем за нею.

Сховав ся за занавісою в проході із сусідньої кімнати та підслухував так розмову своєї нареченої із лїкарем.

Пізнавши тепер цїлий її намір, він аж жахнув ся — він бо не сподївав ся, що Єлена із Евою та молодим лїкарем змовили ся, щоб відкрити перед світом його правдиве лице.

— Хоче мене знищити! — подумав і безмірна лють його обняла. Мало що не вискочив із-за тої занавіси, щоб власними руками обоїх задавити.

Мусїв ужити надлюдської майже сили волї, щоб себе зрівноважити.

— Що-ж менї се поможе, коли розповім князеви, що вона за одна? — думав собі. — Адже, в ту саму хвилину вона й менї здерла би маску із лиця, а тоді я пропавби цїлковито! На сьому я-б вийшов ще гірше, чим вона!

Нї, нї! Того не смію зробити! Се вийшлоб дуже незручно. Лиш хитрощами та підступом можу її обезсилити! Але як? Яким способом? — думав, рукою чоло потираючи. — Що тут розумного видумати, щоб їхні наміри попсувати?

Надумувавсь добру хвилю. Нараз випрямив ся а лице його викривила чортівська усмішка.

Се буде найлїпше! Найперше його, тоді її! Ха, ха, ха! — зареготав ся злобно. — Се буде гарна несподіванка для неї, коли знайде порожну клїточку! Ах, се знамени те!

Того самого ще вечера — а було се вже досить піз-

но — Олекса поїхав повозкою до заведеня божевільних, де правдивий князь був приміщений.

Управитель заведеня був чимало здивований, коли оповістили, що князь прибув в так пізну пору.

— Даруйте, що в так пізну пору приходжу та перешкаджаю! — почав князь із ввічливою усмішкою — однак мушу з вами поговорити в дуже важній справі! Се та сама, нещасна історія із тим чоловіком, якого із мойого приказу в сім заведеню приміщено! З його причини маю так много клопотів, що вже раз-на-все хотівби із ним покінчити! За много вже мені того доброго! Дійсно, вже терпцю не стає!

Щоб вам зрозуміти гаразд, то мушу пояснити: Люди дізнали ся, що того божевільного вдалось мені примістити у вашому заведеню й те кругом рознесло ся так далеко, що із сего мені богато неприємности а то й невигоди!

Именно розійшла ся вістка — а не знаю де їй початок — що той хорий є правдивим, дійсним князем і що тому лиш я з дороги його спрятав, щоб його місце, гідність та маєток самий міг забрати.

Се є причиною, що богато мені на сьому залежить, щоб він можливо як найскорше вийшов із сього заведеня та знова серед людий показав ся.

Управитель счудував ся.

— Не розумію гаразд, ласкавий князю... — почав покашлюючи.

— Пане управителю, сейчас мене зрозумієте! — відпер Олекса, дивно всміхаючись. — Ще раз вам все поясню. Сюди я прибув, щоб хорого сейчас з собою забрати та вернути йому повну свободу.

А щоб справу влекшити, хочу просити, щоб ви, пане управителю, постарались так зробити, щоб хорий сьої ще ночі свобідно вийшов на волю. Всї будуть думали, що він втїк і нїхто не знати ме, що я свою руку приклав до того! Все має виглядати немов случайно так склало ся!

Кінчаючи послїдні слова, Олекса недбало виймив із кишені мошонку й поставив перед управителем, на столї, звій більших банкнотів.

— Сї гроші будете ласкаві, пане управителю, роздати

помежи тих урядників заведеня, що вважливо піклували ся хорим в часі його хороби! — говорив з певним признанем. — Думаю, що в сей спосіб заперечу розсіваню брехонь й запевню собі сталий супокій!

Він же — нехай собі в світі дає раду, як може! — додав мнимий князь Ерик. — Я вже о се постараю ся, щоб йому відхотїло ся із такими невмістними забагами виступати! Мушу передовсім запевнити собі трівалий супокій!

Рішуче поведене молодого князя як також поважна купочка гроший вчинили своє. Управитель, після надуми, заявив, що постараєсь о все.

Так то за гроші в світі можна все здобути!...

Олекса ще раз впевнив ся що до мовчанки управителя й других урядників, відтак рішили, що він ждати ме з повозкою недалеко заведеня, доки прислуга не зійдеть ся на вечерю.

Ся хвиля, після думки управителя, була найвідповіднїйшою, щоб хорого, без звернення на се уваги сторожів, вивести із келїї та відпровадити до княжої повозки!

— Більшою сумою гроший підкуплю сторожа, а він вже вдекшить позірну втечу! — заявив управитель.

Дальше ще обговорили кожду найменшу дрібницю — бо після думки князя, се був одинокий спосіб доброго переведеня справи.

Відтак попращав ся із управителем заведеня і в невеликій віддалї вижидав приходу хорого.

Нетерплячка його гризла а кожда хвиля здавалась йому вічністю. Все обавляв ся, що зайти може щось непредвидженого й тремтів на саму думку невдачі так зручно обдуманого наміру.

Минуло так з пів години, коли се нараз побачив із темряви висуваючих ся двох людий, що поспішно наближали ся до повозки.

Олекса всунув ся глубоко в кут повозки, щоб Ерика своєю появою не счудувати та не застрашити.

В кілька хвилин пізнїйше станув дозорець із князем Ериком перед повозкою, якої дверцяти живо втворив.

— Сїдайте в повозку! — сказав до свойого товариша. — Поїдете у місто, а там вас вижидати ме ваш товариш!

Ерик без надуми зробив, як сторож приказав.

Але тільки що всадовив ся в повозці, як фірман затяв коні й повозка живо покотила ся дорогою.

Ерик спер ся на подушки та зітхнув з полекшою.

За хвилю однак зірвав ся зі страхом.

Побачив, що він не самий в повозці.

Похилив ся, щоб приглянутись до лиця сидячого із боку мущини, але аж скричав, пізнавши його.

Жахнув ся, думав втїкати. Кинув ся втвирати дверцята та вискочити — але почув, що Олекса вхопив його сильними руками, та знова кинув на подушки повозки.

— Останьте тут! — крикнув грізно і зараз перед Ериковими очима блиснуло дуло револьвера.

Князь хоч не був страхопудом, але в туж хвилю душа його була на рамени. Самий не знав, що почати з собою.

— Одно лиш порушенє, один оклик, а пропадеш! — почув голос обманця зараз побіч свойого уха.

Бідний вязень — бо за такого можна було вважати князя Ерика — знесилений впав на подушки повозки. Не був спосібний до нїякої самостійної думки, ні руху.

Нарештї охолов троха із першого вражіня а тодї пізнав, що булоб дуже нерозумно самому накликувати небезпеку. Знав бо дуже добре, що той, котрий рішив ся виперти його із належного йому становиска, та відібрати імя й майно, не здрігне ся перед убійством, коли того потреба вимагати ме.

Положенє бідного князя було більш чим розпучливе. В смертельній трівозї, звернув ся з горячою молитвою до Бога, благаючи у нього помочі добути ся із кіхтїв ворога.

Молитва та віддане ся під опіку Бога, троха заспокоїли його. Однак, була се дуже прикра їзда, яку оба мовчки відбували.

— Куди він мене везе? Та що станеть ся зі мною?

— — — — — — — — — —

— — — — — — — — — —

В домі божевільних не знали ще про втечу князя.

Коли доглядачі після вечері повставали від стола, а лїкар ще раз обходив своїх хорих, вибіг із Ерикової кімнати застрашений сторож та тяжко сапаючи заявив, що хорий без слїду пропав із своєї келїї.

Лїкар живо побіг за ним до кімнати й бистрим, слїд-

чим оком розглянув ся кругом, відтак підбіг до втвореного вікна.

Тільки що перехилив ся в долину, скричав і витягнув в гору грубий посторонок, що привязаний був до рамів вікна.

Був певний, що хорий тим способом спустив ся в долину й на волю дістав ся.

Дуже сим зажурив ся. Не чекаючи довго, побіг до управителя, щоб сповістити його про втечу хорого.

Управитель вдав, що та вістка несподївано заскочила його і, на позір, був сим дуже немило вражений. Приказав, щоб сторожа розбігла ся в ріжні сторони й шукала збігця. Обіцяв навіть високу нагороду тому, що зловив би його й знова привів.

Розумієть ся, що се для прислуги та помічників було чималою заохотою. Побігли з лїхтарнями та смолоскипами із найщирійшими замірами, щоб збігця віднайти та з поворотом до шпиталю привести.

Не ходило їм о самого збігця — було їм зовсїм рівнодушно чи управитель мати ме одного божевільного більше, чи менше — тут манила їх обіцяна нагорода!

В самім заведеню було велике замішанє. Втеча князя Ерика всїх, без виїмку, порушила та з рівноваги вивела.

Лїкарі зібрали ся на нараду; зі всїх же, здавало ся, самому управителеви найбільш немилою була та справа і він, здавалось, бувби не пощадив нї гроший нї труду, щоб лиш повіреного його опіцї хорого знова до заведеня дістати.

Десь около півночі вернули післанцї й заявили, що всї їхнї стараня остали без нїякого вислїду, та нїгде не були всилї навіть на слїд збігця попасти.

Другої днини прибув до заведеня доктор Бравер. Знова приїхав гейби то у відвідини до свойого друга доктора Дерінґа.

Дерінґ схвильований вибіг напроти, сердечно поздоровив його й завів до своєї кімнати.

— Дуже добре, що якраз тепер приходиш! Наче на поклик являєш ся! — говорив Дерінґ, запираючи двері кімнати — бач за пів години був би ти мене вже не застав тут — якраз мав я їхати до міста! Знаєш, вчера ста-

лась у нас пригода — один із наших хорих потайки висмикнув ся. Се дуже немила справа — може мати за собою дуже немилі наслїдки!

Бравер глянув на нього не прочуваючи нїчого злого.

Той же так дальше говорив:

— Задля твоєї цїкавости скажу тобі, що наш збіглець се нїхто другий, а лиш самозванчий князь Нелїдов, якого то недавно я показував тобі та з яким ти навіть розмавляв!

Тепер Бравер аж кинув ся під вражінєм такої несподїванки. Із його уст вихопив ся оклик незмірного жаху. Вдивив ся в приятеля остовпілим поглядом, немов слів не був в силї піймити.

— Він — князь — Ерик Нелїдов — втїк! — вибовтав нарештї придавленим голосом. — Мій Боже! Як же се стало ся? Як же се можливе? Аджеж його так добре стерегли — яким же способом міг втїкнути?

— Ось се й нам незрозуміле — його втеча здавалась бути немислимою! — відповів Дерінґ, не будучи в силї прийти ще до рівноваги. — Якраз ми всї сидїли при столї, заїдаючи вечерю, а його сторож вийшов до кухнї, щоб взяти чаю для хорого, а сю якраз хвилину той використав, щоб висмикнутись із відси!

Хто йому доставив здорового посторонка, по якому спустив ся в долину, се остає загадкою для нас!

Бравер живо проходжував ся то в одну, то в другу сторону Лице його було незмірно блїде. Тремтїв всїм тїлом, аж колїна під ним вгиналисъ. Цїла його постава зраджувала внутрішне хвильованє.

— Мій Боже! Колиб Ева дізналась про се! — шепнув ледво чутно. — Але хто міг йому допомогти в тому? Се майже немислиме, щоб він самий се зробив! Цїла ся справа видаєть ся менї вельми підозрілою!

Його гнїв із кождою хвилею змагав ся. Що раз то живїйше проходжував ся по кімнатї. Аж врештї спинив ся перед своїм другом та, на позір, спокійно спитав:

— Чи дїйсно нїякого слїду не найдено?

— Нї, навіть найменшого слїду не вдало ся нам знайти! — відпер Дерінґ. — Управитель не хоче, щоб справа ся стала загально звісною й тому не звідомив полїцію

про се. В противному разї, в порозумінню та з допомогою полїції легко би можна приловити збігця, бо не вдало би ся йому сховати перед слїдчим оком та нюхом тайних аґентів.

Бравер відітхнув з полекшою.

Так, значить, легко може вдасть ся Ерикови сховати десь в безпечному місцї. Бажанє управителя, щоб справу не розголошувати, може вийти князеви на користь.

В заведеню однак нїхто й не подумав як велику дурницю роблять тим, що закривають цїлу справу.

Незабаром Бравер попращав свойого друга. Пращанє було, на позір, зовсїм спокійне, але в дїйсности, Бравер був так схвильований, що не знав, що з собою почати.

Прямо пішов до Еви, щоб із нею подїлити ся вісткою про втечу її коханого.

Ева, що вже через вікно його заглянула, вибігла напроти й стрінула його в сїнях.

Тілько що глянула в його блїде, схвильоване лице а відчула, що зайшло щось несподіваного.

Поспішно завела його до своєї кімнати й попросила спочати.

Лїкар однак не міг собі знайти супокою, доки вісткою не подїлив ся із нею.

Із уст молодої дївчини вихопив ся радісний оклик.

— Слава Богу найвисшому, що видобув ся із відтам! — кликнула радісно. — Він вже вільний, невдовзї дізнаємо ся, де він перебуває! Може самий звідомить про се!

Її радість не мала границь. Із великого щастя аж розплакала ся а впавши в обійми матері почала її цїлувати та обіймати. Бідна старенька майже не знала, що робити із радости й дякувала Господу Богу за чудесну поміч нещасному князеви. Охоловши із першого вражіня, спитала чому Ерик зараз до них не зайшов, а Ева відповіла на се:

— Легко домірковую ся того, мамочко — він тому не зайшов, що бояв ся щоб його не спостерегли й знова не увязнили! Думаю, що так через декілька днїв ховатись ме, а опісля дасть нам знати, де обертаєть ся!

— Чи не слїд би й княжну Єлену звідомити про Ерикову втечу? — спитав доктор Бравер.

— Розумієть ся! Вона повинна сейчас про се дізнати ся! — живо відповіла Ева. — Але як се зробити? Я-ж не можу показати ся в домі князя!

— Ні, ні! Се булоб дуже неосторожно із вашої сторони, пані! — рішучо заперечив Бравер. — Я-б на се ніколи не позволив! Піду самий й розповім про се!

Се сказавши, попращав ся із ними й вийшов.

Вибрав найкоротшу дорогу до палати. Се, що зайшло, здавалось йому, було так важне, що не міг рішити ся листом передавати.

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Єлену взяла така нетерплячка, що другої днини не була в силї діждати ся. Числила години й чвертки до того часу, коли мала піти до Еви. Мала також надію застати там доктора Бравера і се якраз було причиною тої нетерплячки.

Коли посутеніло і старий князь троха здрімав ся, вона почала тихесенько проходжуватись по освітленій кімнаті.

Видалось їй се дуже дивним, що Олекса пораз перший від часу слабости князя не показав ся на замку. А чейже її батько не був ще зовсім здоровий!

— Що-ж би се могло бути?

Ломила собі голову над тим, що моглоб бути причиною його неприсутности, бо хоч із одної сторони була вдоволена із того, що заощадив їй терпінь, яких зазнавала завсїгди в його товаристві, то знова з другої сторони, здавалось їй се підозрілим та тому дуже гризло її.

Із глубокої задуми вирвало її знагла легке ковтанє до дверий. Вслїд за сим увійшла покоївка і вручила їй лист.

— Се певно від нього! — подумала й радїючи вибігла поспішно до другої кімнати, щоб листа прочитати.

І дійсно не помилилась! Згідно з умовою, на листї не було підпису. Був вельми короткий. Читала:

„Прошу без'услівно явити ся на Королївській площі, під „Памятником Побіди." Благаю, прибудьте, бо маю вельми важну справу розказати, яка вас живо зацїкавить."

Дивне зворушенє обняло Єлену, коли ту записку про читала. Приложила руку до живо ковтаючого серця, що прямо лукнути хотїло.

Ні хвилї не зволїкаючи, сховала лист в кишеню й подзвонила на служницю.

Коли покоївка явилась на порозї, княжна приказала їй остати при ліжку старого князя, а колиб він пробудив ся, щоб йому сказала, що вона лиш на хвилю вийшла на двір, свіжим воздухом відітхнути.

— Незабаром верну! — додала виходячи. — Голова із болю прямо лускає, мушу троха пройти ся.

Потім побігла до своєї кімнати, щоб троха перебрати ся. Взяла довгу ,темну загортку, а лице закрила густою сїткою, так, щоб хто знакомий, стрінувши її на вулиці, не пізнав.

Скорим ходом вийшла із палати й побігла в сторону Королївської площі, де вже вижидав її доктор Бравер.

— — — — — — — — — —

В кілька хвилин, після виходу Єлени, прийшов лїкар й дізнав ся, що княжна вийшла кудись, але незабаром верне.

— Чи може схочете заждати на поворот княжни? — спитав слуга дуже ввічливо. — Заявила, що дуже скоро поверне!

Доктор Бравер спустив очі в низ й задумав ся на хвилю. Відтак глянув на слугу й кивнув головою, на знак, що остане!

— Так! Так найлїпше буде! Безуслівно мушу поговорити із княжною! — сказав. гейби до себе. — Пожду, доки вона не верне!

Слуга завів його до ждальні й попросив сїсти та пождати до повороту його пані.

Час вижиданя здавав ся молодому лїкареви незмірно довгим — він прямо числив мінути й секунди.

Минуло чверть години — пів — а Єлена все ще не вертала.

— Куди могла вийти в так пізну пору?

Нараз прийшла йому думка:

— А може побігла до Еви і тепер там вижидає його?

Думка ся його з'електризувала. Підняв ся живо із сидженя, вийшов до сіний й заявив слузі, що мусить зийти в пильній справі, але за пів години знова верне а тоді, має надію, що застане вже княжну.

Вулицею пігнав, скілько сил лиш стало. Вертав знаною собі дорого, якою прийшов, а коли нарешті переступив поріг кімнати, де мешкала Ева, спитав задихуючись:

— Чи княжни тут не було?

— Ні! — відповіла Ева здивована, не вміючи собі пояснити того питаня. Вона-ж думала, що лїкар пішов до Єлени, щоб її звістити новину, та що в дома її застав.

На лиці лїкаря відбило ся легке счудуванє. Він був певний, що тут застане Єлену.

Перечекав з пів години в товаристві Еви й старенької матери її, відтак знова побіг в напрямі палати старого князя.

Коли остаточно наблизив ся до палати побачив стоячу перед брамою повозку а на сходах стрінув облудного князя Ерика, що змірив його згірдливим поглядом.

— Чи княжна вже вернула? — спитав він слуги, що якраз наблизив ся до нього.

— Ще ні! — відповів слуга якось журливо. — Старий князь вже давно пробудив ся й питав про княжну. Він також нетерпеливо вижидає її повороту!

— Куди саме княжна вийшла? — втрутив ся Олекса до розмови, але сказав се таким тоном, щоб дати їм відчути свою висшість.

— Не знаємо того, ласкавий пане! — відповів живо слуга. — Княжна сказала покоївці, що йде на прохід, свіжим воздухом відітхнути, але скоро верне!

Від того часу минуло вже майже півтора години, а княжни ще нема із поворотом. Князь-батько дуже тим зажурив ся.

Вислухавши сього, Олекса відвернув ся, нарочно не звертаючи уваги на лїкаря, й пішов на гору, до кімнат хорого стрия.

Лїкар глянув за ним блискучими із гніву очима — пиха того обманця вколола його до живого.

Постояв ще якийсь час, задивившись вперед себе та роздумуючи над тим, що могло стати ся з Єленою та чому не вертає!

Був майже в розпуці.

Не оставало нїщо иншого зробити, як знова забратись.

Слузї сказав, що раз ще прийде, щоб дізнати ся, чи вже княжна вернула.

Вже пізно в ніч лїкар втретє переступав поріг княжої палати.

Зараз при вступі впало йому в очі замішане, яке тут загально панувало. Вся прислуга крутила ся несупокійно по сїнях. Скрізь стрічав залякані, схвильовані лиця а коли звернув ся до одного, побіч нього проходячого послугача і про княжну спитав, не одержав нїякої відповіди. Льокай так був занятий чимсь, що не чув про що лїкар його питав.

По сходах вийшов на гору і пройшов довгими, напівсвітленими сїньми, доки не стрінув одного із старших слуг.

Спинив і спитав знова про княжну. Але і сей нерадо глянув на нього й відповів:

— Мій Боже! Ми самі не знаємо, як собі пояснити так нагле зникнене княжни! Старий князь в розпуці а що хорий, то се йому ще більше шкодить. Почав вмлївати й попав в таке знесилене, що треба було лїкаря покликати. Ще не прибув й вижидаємо його кождої хвилини. Коли за годину княжна ще не верне, то молодий князь повідомить про се полїцію, бо обавляєть ся якогось нещастя!

Смертельно блїдий, із широко втвореними очима, Бравер видивив ся на послугача.

Обняла його незмірна трівога і прочуте, що Єленї щось страшного мусїло приключитись. Инакше бо прямо немислиме, щоб, знаючи про хоробу батька, так довго і в так пізну годину поза домом перебувала!

Хвилю ще розмавляв із слугою, виявляючи йому свої вдогади й запитував, що він самий про се думає. Відтак вийшов з палати прямо в розпуці.

Знова пігнав до Еви, памятаючи, що просила його, щоб донїс їй, чи княжна вернула домів.

Бідна дівчина жахнула ся, дізнавшись, що Єлена таки не вернула. Старенька її мати також не знала що думати про се.

— Мій Боже! — шепнула молода дівчина, не будучи в силї себе зрівноважити. — Що се може означати? Чейже мусїла знати який несупокій та журу викличе в дома її неприсутність в таку пору! Як же се бути може, щоб вона не тямила про се? Вже хоч би на старого батька мусїлаб вважати!

Бравер лиш мовчки кивнув головою. На смертельно блїдих лицях його відбила ся трівога.

— Мушу вас попращати! — промовив нарештї здавленим голосом. — Не буду мав супокою, доки не дізнаю ся, що стало ся із ньою! Самий шукати му чи на слїд не попаду! Добраніч паням!

За хвилю вийшов з горячковим несупокоєм, а Ева співчуваючим поглядом його проводила.

Бачучи хвильованє й розпуку його, відчула що в серцю молодого лїкаря зродила ся глубока любов до княжни, та що вже там добре коріне запустила.

На саму думку про се, закрутились в очах її сльози співчутя.

— Бідний, бідний чоловік! — шепнула ледво чутним голосом. — Коли так справдї є, то розумію ту велику розпуку його! Можу бо представити собі, як се зникне- нє журить його!

Деж однак поділа ся Єлена?

РОЗДЇЛ CXXIII.

ВТЕЧА.

Ясне проміне сонця злегенька вдираючись через закрите вікно розбудило молоду, спячу на отоманї дївчину.

Вона звільна втворила великі, сині очі, але знова їх замкнула, немов вражена ясними промінями сонця. Від-

так підняла ся й сіла на свойому ліжку. Кілька разів кліпнула очима й повела ними звільна по кімнаті.

По хвилі вискочила із ліжка, тремтячою рукою відгорнула ясні кучері з над чола і ще раз глянула широко втвореними очима кругом себе.

Де-ж вона? Ся кімната видалась їй зовсім чужою, незнаною дотепер! Яким же чином вона дісталась сюди?

— Мій Боже! Де-ж Дора? — шепнула Ільона півголосом підходячи на середину кімнати.

Знова спинилась. Знагла дрощ пройшов цілим її тілом. В безмірній трівозі підняла руки в гору, наче до молитви.

— Що стало ся зі мною? — зойкнула мов з болю. — Колиб я лиш знала — колиб мені хотів хто сказати, що те все значить! О, та трівога, що бідне моє серце безсилем обнимає!... Так мені якось прикро та страшно — сама не знаю чого!...

Тепер якраз почула із двора якийсь скорий хід. Бистро напрямила слух, голову до землі похиливши.

Незабаром втворили ся двері та до середини увійшов Ібрагим, сусід незнакового їй добродія.

Ільона крикнула жахливо і взад уступила.

Коли глянула в понуристе лице того грізного мущини, що тепер хутко запирав двері за собою та наближав ся до ньої, задеревіла зі страху.

— Мій Боже, що се має значити? — питала себе, повна смертельної трівоги. — Як же я дістала ся сюди, до сьої хати?

Чи се ви мене сюди привели? Кажіть, чому ви се зробили?

Ібрагим станув перед ньою й приглядав ся хмарним, грізним поглядом.

Лице його здрігало ся. Лють незмірна корчем його стягала підчас коли, замісць відповідати на її питання, щось соб! під носом воркотів.

Ільонина трівога збільшилась.

Тремтячу свою руку положила на грудях та придавленим голосом промовила:

— Мій Боже! Не виставляйте мене на ще більшу муку! Скажіть, пощо ви мене сюди привели? Що думаєте зі

мною зробити? Де Дора? Чому ви мене розлучили із нею?

Ібрагим з'їдливо просичав крізь зуби та з гнівом відтрутив її руку, що на рамени його спочала. Глянув на неї з гнівом й відступив взад.

— Пощо питаєш, дівчино? — крикнув гнівно. — Що думаю з тобою зробити про се пізнійше дізнаєш ся, коли вважати му відповідним! Се твоє нещастє, що, замість тамтої, ти менї в руки впала — але ж я хочу таки бодай дещо скористати з того! Сього за зле менї чейже не возьмеш!

Спинивсь, почав наслухувати.

На дворі счинив ся якийсь гамір, а се його застановило. Не задержуючись довше при дівчинї, звернув ся тепер до дверий, якими луснув позад себе

Ільона глянула за ним зі страхом, широко втвореними очима. Останні слова Ібрагима викликали в нїй прочутє, що огірченє та гнїв не так до ньої відносили ся, а були радше наслїдком особистого неповодженя. Зробив очевидно щось такого, що знищило всї його намірн — перечислив ся видно, а се в таку лють його ввело!

Звільна все вияснилось. Доміркувалась, що Ібрагимови не о неї ходило а Дору, та що сеї заміни він немiг переболїти.

Ломила руки в безсильній розпуцї, а з очий покотили ся горячі сльози.

— Так се я несвідомо виратувала її! — потїшала себе. — Булаб може нужденно пропала, колиб була дістала ся в руки Ібрагима — можливо, що батько бувби вже нїколи більше її не побачив!

Ся думка її почасти заспокоїла. Хвилю тїшилась бодай тим, що в сей спосіб прислужилась Дорі. Незабаром однак знова сумно зітхнула.

— Що станеть ся зі мною? — шепотїла в розпуцї й колибаючись підійшла до отомани та безсильно повалилась на неї.

Що він думав кажучи, що хоче з того скористати? Чи тепер весь його гнїв та жорстокість обернуть ся проти мене? Чи на менї схоче пімстити ся за той завід?

Ах, се булоб страшне! — зойкнула в розпуці і, сперши голову на руки, сидїла так довший час в тяжкій задумі.

Ломила собі голову, а не могла придумати дороги до виходу із того розпучливого положеня. Була зовсїм в руках того ненависного чоловіка, на ласці й неласці його — без надії на ратунок.

Приступила до вікна й цікаво глянула. Хотїла його втворити, але мимо напруженя, не вдало ся їй сього доконати.

Легко зітхнувши відступила, бо заглянула що із зовні було прикріплене зелїзними штабами. Але, оскілько могла заглянути із вікна, побачила, що не була в домі Ібрагима, але в зовсїм чужім місці.

Се її ще більше зажурило. Зойкнула із жалю, роздумуючи над сим, що її ще чекає, а знала що нїщо потїшаючого!

— Се він певно з розмислом зробив — думала — а зробив тому, щоб Дорин батько, вернувши домів, на його слїд не попав!

О, мій Боже! Як же бідна Дора десь журить ся мною!

Під впливом того болю сидїла Ільона довгий час непорушно на отоманї. В безмірній трівозї не була в силї щось рішучого постановити.

Не мала понятя, що станеть ся із ньою та яку долю Ібрагим призначив їй. Тремтїла перед ненавистю та жорстокістю того нарваного чоловіка й бояла ся, що він за всяку цїну старатись ме держати її подальше від Дори, щоб вона не могла остерегти свою подругу, анї їй розказати про се, що зайшло!

Сонце вже дуже високо підняло ся на небі, а до Ільони ще нїхто не заходив.

Нараз почула якийсь рух в сусїднїй кімнатї. Схопила ся на рівні ноги й підбігла до дверий. Вхопила за клямку, бажаючи їх втворити — але надармо!

Двері були міцно замкнені.

Спинила ся та похилившись, приложила ухо до дїрки від ключа. Напружуючи всю свою увагу, почула що до кімнати увійшло тепер двох мущин, що півголосом стали розмавляти.

— Вважай, що тобі скажу! — відозвав ся простацький голос Ібрагима — та постарай ся все сумлінно виповнити, як тобі прикажу. Сю дівчину мусимо вивезти далеко із відси! Не хочу, щоб вона могла зійти ся із моїм сусідом, або його дочкою та зрадила про се, як ми її викрали.

В шестій годині вечером прийду сюди з кіньми й повозкою, ти же постарайсь подати їй їду та напій, а перед вечером занеси їй фляшку вина, до якого всиплеш порошку на спанє!

Тут Ібрагим понизив свій голос так, що Ільона лиш з трудом могла розібрати й так не зовсім зрозумілі слова чужої мови. Але, заперши дух в собі, прислухувалась в надії, що бодай із декотрих слів доміркуєть ся, що вони думають зробити.

І вдалось їй дійсно.

— Памятай, зробиш все, як я тобі приказав — тягнув дальше Ібрагим, знова голоснійше. — Коли дівчина напеть ся вина й засне, вважати меш на неї, а коли я прийду, знесеш її на долину — чи зрозумів?

— Так ,пане! Розумію все гаразд! — відповів слуга. — Зроблю все після приказу!

— Добре! — з вдоволенем кивнув Ібрагим головою — Можеш собі також взяти фляшку вина! Ось тут тобі проші! Думаю, що се вистане!

Ільона чула як йому Ібрагим кинув на стіл проші, та як опісля виходив із кімнати.

— Так іду! — сказав Ібрагим, виходячи. — Ти маєш стерегти дівчину, щоб мені тимчасом не втікла. Коло шестої години буду ждав на долині із возом!

Послідні слова вже кінчив за порогом, а тоді Ільона почула тяжкий хід Ібрагима в сінях. В кілька хвилин пізнійше рипнула брама й знова тяжко замкнулась за ним.

Наче камінь зісунув ся їй із серця; вона глубоко зітхнула бо певною вже була, що бодай на кілька годин позбула ся Ібрагима та не потребує обавляти ся кождої хвилі його появи.

Вертаючи на отоману ріжні думки перелїтали їй через голову. Вона тяжко зітхнула і впала на подушки.

Голова їй з того всього пукала.

Се, що перед хвилею під дверима зачула, з думки їй не сходило та безперестанно мучило. Придумувала над тим, що би то зробити, щоб вирвати ся із кіхтїв того хижака.

— Коли він сьогодня вечером із возом приїде, буде вже за пізно! Тодї вже не буду в силї його позбутись!

Хто знає, яку то він кару придумав для ньої! Куди задумав вивезти її? Що її там чекало? Певно нїщо доброго! Того була певною!

— Нї, нї! Мушу доконче втїкати! Не остану із ним, бо тодї пропаду!

Втїкати — але як? Адже слуга Ібрагима відвічальний за мене й пильно стерегти ме!

Її несупокій змагав ся з кождою хвилею. Час від часу вона підходила до дверий, що вели у сїни — але були добре замкнені.

Була наче в клїтцї — рушитись не було куди.

Свідомість того пригнобила її тяжко. Придумувала над ріжними способами як би то увільнитись, а наконець сама мусїла признати, що нїкотрий із них не доведе її до цїли.

Не було для ньої виходу — неслава її чекала...

Десь коло полудня увійшов в кімнату старий, простакуватий слуга; приніс троха їдла й поставив на столї.

Ільона підняла голову й дещо хотїла розпитати, але він лиш повів хмарним поглядом, махнув головою й мовчанкою її збув.

Коли вийшов з кімнати очі в Ільони мимохіть сльозами наповнились. Вона стратила останки відваги й надії, почула ся так нещасною, що нї куска поживи не взяла а то й пілкнути не булаб в силї.

Час скоро минав. Було вже по полудни а означена пора, коли Ібрагим мав приїхати по свою жертву, що раз то наближалась.

Година за годиною минала а вона не могла нїчого придумати, якби то освободитись із тої неволї.

Несупокій її змагав ся. Довше вже не могла всидїти на місцї та, хоч як була змучена, почала нервово проходжуватись по кімнатї. Се її троха помогло.

Десь може коло пятої вечером увійшов до кімнати слуга й вечерю враз із фляшкою вина на столі поставив.

Коли вже хотів відійти, спостеріг, що забув чарку від вина. Чимскорше побіг до кухні, щоб її принести.

Підчас, коли Ільона остовпілим поглядом вдивила ся у фляшку, пригадуючи собі, що після Ібрагимового порученя якийсь усипляючий порошок мав там бути, нараз прийшла їй дуже відважна думка.

Живо вхопила фляшку з вином й побігла до сусїдньої кімнати. Не помилилась — коли втворила двері, на столі побачила таку саму фляшку вина, яку слуга для себе приготовив.

Живо поставила свою на столі а його забрала з собою — а зробила се скоро, поки ще він із кухні мав час вернути. Висилена тим впала на отоману.

Коли слуга вернув, Ільона навіть не глянула на нього. Він поставив чарку на столі й, не прочуваючи нїчого злого, по чортівськи зареготав ся коли виходив з кімнати.

Вдоволений із себе, забув навіть замкнути двері на ключ — а може не вважав потрібним, тому що був таки в сусїдній кімнаті — приступив спокійно до свойого стола й почав смачно вечерю заїдати та винцем панським заливати!

Коли Ільона остала самою, приступила також до стола та живо з'їла дещо із поданої їди, щоб на дорогу покріпити ся.

— Хто знає як довго се потреває, поки знова кусок хлїба дістану! — подумала. — Так добре зроблю, коли тепер гаразд підкріплю ся! Шкода що чоловік не має верблюдової запасної торби!...

Пораючись так думала про втечу.

Напилась також троха вина, однак добре вважаючи чи й се не має в собі яких „присмаків". Було так добре, що душком цїлу чарку випила.

Огнистий напій оживив знесилене її тїло. Почула ся сильнїйшою та відважнїйшою.

Заїдаючи, Ільона прислухувалась, що дїялось в сусїдній кімнатї. Зразу чула мірний хід слуги, що проходжував ся по кімнатї. Чула, що часто підходив до стола,

наливав вина й опісля порожною шклянкою стукав об стіл.

Ільона вижидала кінця із великим несупокоєм. Серце товкло ся, грудь її тяжко хвилювала.

— Чи той старий гольтіпака вже раз напеть ся досить вина та чи усипляюче средство його знеможе? — подумала. — Як ні то все пропало! Коли він зараз не засне, то нема навіть думки, щоб вона змогла перед шестою годиною, себто перед прибутєм Ібрагима, втїкнути із відси!

Кожда хвилина вижиданя здавалась їй вічністю.

Із великим вдоволенєм почула брязкіт шклянки в сусїдній кімнаті.

— Старий драбцюга ще пє! — подумала й велика радість її серце обняла. — Може ще таки на час засне!

Почула, що його хід з кождою хвилиною ставав повільнїйший та більш отяжілий, аж остаточно й повалив ся на крісло. По хвилї в кімнатї стало зовсїм тихо.

Ждала добру хвилю, дух в собі заперши, потім встала й на пальцях приступила до дверий сусїдної кімнати.

Приложила ухо до дірки від ключа — але не почула нїякого шелесту. Залягла там смертельна тишина.

— Може він ще не заснув? — думала Ільона вертаючи до стола. — Треба ще хвилю пождати!

Минуло ще із чверть години. Ільона трівожно виглянула через вікно й добачила як сонце постепенно ховало ся поза гори й на дворі темнїло.

— Ще пів години — а Ібрагим приїде!

Була так неспокійною, що не могла вже всидїти в кімнатї. Знова підійшла на пальцях під двері сусїдньої кімнати!

Почула тепер глубоке, рівномірне диханє спячого й лице її засіяло радісною усмішкою. Злегенька втворила двері, увійшла до другої кімнати й хвилю застановилась, приглядаючись спячому.

Спав супокійно! Лежав горілиць із втвореними устами, а глубокий його віддих був доказом, що не так скоро пробудить ся.

Вона однак дуже осторожно перейшла кімнату й на пальцях висунула ся до сїний. Без нїяких пригод дістала ся до брами, яку застала запертою, але ключ був в замку.